

ORATORIJSKI ZBOR SV. MARKA U VRIJEME DJELOVANJA MLADENA POZAJIĆA U SVJETLU KRITIKE

Marija RIMAN, Rijeka
Kristina RIMAN, Rijeka

Autorice u radu prikazuju odsječak iz povijesti Oratorijskog zbora sv. Marka u vrijeme kada ga je kao dirigent vodio Mladen Pozajić (1930.-1937.). U njegovo doba podignuti su standardi crkvenog pjevanja i dostignuta je razina koncertnog muziciranja. O dovezima djelovanja Zbora autorice pišu na osnovi onodobne glazbene kritike u tisku.

KLJUČNE RIJEČI: *Oratorijski zbor sv. Marka, Zagreb, Mladen Pozajić, crkveno pjevanje, povijest glazbe.*

U vremenu o kojemu će se ovdje govoriti, a koje smatramo iznimno važnim za povijest hrvatske glazbe, glazbena je kritika u ukupnosti glazbenog života imala osobit položaj. Budući da se ovdje govori o vremenu u kojemu su se zvučni mediji tek javljali, publicistika je imala ulogu medija koji je popularizirao sve brojnije novosti glazbenog života, a koje su se podjednako odnosile na nove autore, dirigente i ansamble, nova glazbena djela i njihove osobitosti. Glazbena je kritika, odnosno publicistika u širem značenju, posredovala, procjenjivala i popularizirala ideje koje su se javljale i, nerijetko, sukobljavale. Stoga ne čudi što su za glazbenom kritikom posezali mnogi glazbenici koji se u svojem kasnijem autorskom životu nisu ozbiljnije bavili glazbenom kritikom.

Budući da je publicistika bila osnovni i iscrpni izvor podataka o svim ondašnjim događanjima, u ovome će se radu obilno navoditi glazbena kritika, odnosno kronika. Ta glazbena kritika i primjeri kroničarskih zapisa danas su glavni izvori saznanja o sadržaju i dovezima ondašnjih glazbenih priredbi. Ovdje će se to pokazati na primjeru sagledavanja onog odsjeka bogate povijesti *Oratorijskog zbora sv. Marka* koji je svojom glazbenom osobnošću obilježio Mladen Pozajić.

***

U crkvi sv. Marka pjevalo se od njezina osnutka. Pozorni kroničar našao bi zadivljujućih razdoblja vrsnog pučkog pjevanja i primjera umjetničkog pjevanja, a naročitu bi udivlje-

nost mogle izazvati brojne orguljaške osobnosti. Međutim, za postizanje većih uspjeha u liturgijskom, a naročito u izvanliturgijskom, čak i u izvancrkvenom pjevanju, potrebna je čvrsto ustrojena organizacijska jedinica. U crkvi sv. Marka to je učinjeno 15. XI. 1920. godine time što je osnovan *Oratorijski zbor crkve sv. Marka*, i to na temeljima koje je 1918. godine uspostavila skupina pjevača.

Zbor je prvi put nastupio 18. XII. 1920. na svečanoj misi u 10 sati pod vodstvom prvog službenog dirigenta Mladena Stahuljaka.¹ Od 15. I. 1921. godine pri pjevačkom zboru započela je s radom i pjevačka škola, čime se nastojalo osigurati potreban broj donekle školovanih pjevača,² ali je zbog prezaposlenosti pjevača ubrzo prestala s radom.³ *Oratorijski zbor sv. Marka* utemeljen je kao muški pjevački zbor, no već tijekom 1921. godine spominju se nastupi mješovitog i ženskog pjevačkog zbora. Cjelovečernji koncert zbor je priredio 19. VI. 1922. i time započeo i svoju koncertnu djelatnost. Na taj je način i ovaj zbor krenuo putem afirmacije na koncertnom podijumu što će iziskivati temeljit rad na stvaranju određenog repertoara duhovne glazbe po čemu će se izdvajati od ostalih pjevačkih zborova koji su djelovali u to vrijeme u Zagrebu. Tako se navodi da je *Oratorijski zbor sv. Marka* tijekom 1922. godine 14 puta nastupio u crkvi, nastupio je na matineji prigodom 70. obljetnice Fr. S. Vilhara u kazalištu te priredio drugi cjelovečernji koncert u crkvi Presvetog Srca Isusova. U tom je trenutku zbor brojio oko 50 članova.⁴ Tijekom 1923. godine zbor je imao nekoliko zapaženih nastupa⁵ pod dirigentskim vodstvom Franje Dugana.⁶

Zbor je uspješno nastupao i tijekom 1924. godine. Izdvaja se koncert na kojemu su bila izvedena djela Palestrine i Orlanda di Lasa. Tom je prigodom Božidar Širola napisao kako je dirigent Franjo Dugan uložio *silan mar u izrađivanje ritmijskih, intonacionih i dinamičkih izražajnih sredstava, pa je skladan pijev svih pjevača, koji su voljko i predano slijedili uputu svog vrijednog zborovođe, bio pun intimne srdačnosti, kakova je potrebna za izvođenjem ovih velebnih djela.... Sve odlike i sve ljepote, a i sav čar te muzike mogu se razabrati samo u velikom prostoru koji već svojim ugođajem daje pravo uzduške za njihovo poimanje. Zato je toliko iskočila plastičnost sviju dionica, toliko se ispunila zvučnost njihovoga pjevanja, a gotovo se sasvim izgubilo možda previše osjetljivo isticanje iktusa u deklamaciji, kada je Oratorijski zbor cijeli taj koncert ponovio u katedrali pred uzvanicima, regbi privatno, za sebe i zbog sebe. Taj put su zaista prekrasno pjevali (a zbog povoljnih prilika u zatvorenom prostoru, pjevanje je izlazilo čišće, prozračnije, intonacija je bila posve bezprikorna).*⁷ Isto tako, bila je zapažena izvedba

---

¹ L. PLETEŠ, Oratorijski zbor kod župske crkve sv. Marka, *Sv. Cecilija*, sv. 1, 1921., 23.

² Oratorijski zbor sv. Marka, *Sv. Cecilija*, sv. 2, 1921., 44.

³ L. PLETEŠ, II. glavna skupština oratorijskog zbora sv. Marka, *Sv. Cecilija*, sv. 1, 1922., 22.

⁴ L. PLETEŠ, III. glavna skupština oratorijskog zbora sv. Marka, *Sv. Cecilija*, sv. 6, 1922., 184.

⁵ O koncertima iz tog razdoblja pisao je Kamilo KOLB u člancima: Crkveni koncerat Oratorijskog zbora sv. Marka u Zagrebu, *Sv. Cecilija*, sv. 4, 1922., 121; Crkveni koncerat Oratorijskog zbora sv. Marka u Zagrebu, *Sv. Cecilija*, sv. 2, 1923., 56; J. ANDRIĆ, Crkveni koncerat Oratorijskog zbora, *Sv. Cecilija*, sv. 3, 1923., 89-90.

⁶ L. PLETEŠ, III. glavna skupština Oratorijskog zbora sv. Marka, *Sv. Cecilija*, sv. 5, 1922., 184.

⁷ B. ŠIROLA, Oratorijski zbor sv. Marka, *Sv. Cecilija*, sv. 4, 1924., 132.

Široline *Žrtve Abrahamove* u kojoj je sudjelovalo 150 pjevača.⁸ Izvedbu tog djela zbor je priredio i u Osijeku.⁹

I tijekom 1925. godine zbor je često nastupao i postao afirmiran zbor s kojim su nastupali tada istaknuti solisti, kao na primjer Viktor Benković, Erika Druzović i o. Kamilo Kolb.¹⁰ Na orguljama je često zbor pratio Boris Papandopulo.¹¹

***

Mladen Pozajić je u trenutku kad je preuzeo dirigentsko mjesto u *Oratorijskom zboru sv. Marka* bio tek diplomirani student Muzičke akademije, ali s dostatnim dirigentskim iskustvom. Navedimo da je do tada vodio *Obrtničko radničko društvo »Matija Gubec«*, *Grafičko pjevačko društvo »Sloga«*, *Mješoviti pjevački zbor »Jadran«* u Parizu, *Hrvatsko pjevačko društvo »Jablan«* i *Zbor Udruženja jugoslavenskih srednjoškolaca*, te je tako stekao određeno iskustvo. U tom prvom razdoblju vodio je zbor od kolovoza 1926. do kolovoza 1927. godine, nakon čega odlazi na specijalizaciju u Pariz i Beč pa se vraća širokih europskih glazbenih vidika i potrebom da ono što je naučio primijeni u Zagrebu. Najprije je to činio upravo s *Oratorijskim zborom sv. Marka*.

Pozajić je radu sa zborom pristupio s najvećim respektom i u rad je unio sebi svojstvenu samouvjerenost.

Dva su područja, kako je kasnije govorio Mladen Pozajić, na kojima je temeljio svoj rad sa zborom. Prvo je osposobljenost zbora otpjevati svaku skladbu koja se stavi preda nj, a drugo repertoar kojim će ovaj zbor ostvarivati svoje osnovne zadaće crkvenog zbora i preuzeti dio zadaća uglednoga gradskoga zbora.¹²

Oratorijski zbor sv. Marka u cijelosti je bio osposobljen za svoju temeljnu funkciju crkvenoga zbora. Ovdje valja istaknuti da je zbor mogao izvesti vrlo zahtjevne skladbe s područja duhovne glazbe, kako liturgijske tako i izvanliturgijske. Koncertno izvođenje skladbi nosi drukčije zahtjeve i Pozajić je u vrlo kratkom vremenu uspio učvrstiti tu sposobnost koju su kod zbora počeli razvijati njegovi prethodnici.

On je za svoju zadaću odredio usavršavanje zbora za izvođenje zahtjevnije modernističke glazbe u čemu je, sudeći prema kritikama, u cijelosti uspio.

Prvi zajednički nastup Pozajić i *Oratorijski zbor sv. Marka* bilježe 12. lipnja 1927. godine. Bilo je to u povodu proslave *700. obljetnice sv. Franje Asiškog i blagoslova bakrom pokrivenog tornja Franjevačke crkve sv. Antuna u Koprivnici*. Tom je prigodom prije podne održan duhovni koncert u župnoj crkvi sv. Nikole, a navečer u Franjevačkoj crkvi sv.

⁸ O tome je pisano u: Lujo ŠAFRANEK KAVIĆ, *Žrtva Abrahamova, Sv. Cecilija*, sv. 5, 1923., 139; Stara hrvatska crkvena drama, *Katolički list*, br. 33, 1923., 400; Kronika Franjevačkog samostana, Zagreb za g. 1922.-1944., 14, rukopis.

⁹ H. PIUSSY, *Oratorijski zbor sv. Marka u Zagrebu, Sv. Cecilija*, sv. 6, 1924., 201.

¹⁰ O. Kamilo Kolb ne samo da je često nastupao kao solist s tim zborom već je kao skladatelj posvetio zboru svoje skladbe koje je zbor redovito izvodio. Poznate su izvedbe Kolbove Staroslavenske mise i njegove skladbe *Terra tremuit*. (Više o tome u: M. RIMAN, *Hrvatski skladatelj o. Kamilo Kolb*, Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda, Rijeka, 2000.

¹¹ O tome više u: Duhovni koncerat Oratorijskog zbora sv. Marka u Zagrebu, *Sv. Cecilija*, sv. 3, 1925., 95-95; B. ŠIROLA, Duhovni koncert Oratorijskog zbora, *Jutarnji list*, 21. III. 1925.

¹² Iz razgovora s Mladenom Pozajićem u Sarajevu 1973. godine.

Antuna svečana pjevana misa na kojoj se izvodila *Missa quarti toni* (Da Vittoria). Kritičar je, između ostaloga, zapisao: *Sve točke izvedene su pod sigurnom rukom maestra Mladena Pozajića savršenom preciznošću, tako da su ovi nastupi proizveli najdublji dojam...*¹³

***

Za vrijeme Pozajićeva studijskoga boravka u Parizu (1928.) i Beču (1929.) zbor djeluje pod dirigentskim vodstvom Rikarda Rosskampa. Zbor je u to vrijeme brojio 60 članova i imao poseban uspjeh u izvedbi Kolbove *Mise sv. Andrije apostola*, jedne od najpopularnijih Kolbovih misa, zatim novoskladane Krmicove *Hrvatske mise* i Širolina *Oratorija sv. Jeronima*. Navodi se kako je Rikard Rosskamp uspio utvrditi pjevačku disciplinu, a takav rad rezultirao je izvedbom božićnog koncerta u isusovačkoj crkvi, *što je pobudilo veliki interes zagrebačke publike i svrnulo pažnju glazbene kritike, koja se o ovoj izvedbi veoma pohvalno izrazila*.¹⁴ Za to se vrijeme spominje vrlo uspješna izvedba Odakove *Staroslavenske mise*.¹⁵ I tijekom 1929. godine *Oratorijski zbor sv. Marka* uspješno nastupa. Spominje se uspješni nastup u Glazbenom zavodu kada je, pod dirigentskim vodstvom Frana Lhotke, bio izveden Juratovićeve *Requiem* za troglasni muški zbor i orkestar.¹⁶

***

Od 1930. godine dirigentsko vodstvo *Oratorijskog zbora sv. Marka* ponovno preuzima Mladen Pozajić, koji se vratio sa studija. Pozajić je već 16. VIII. 1930. godine priredio koncert prigodom euharistijskoga kongresa. Zagrebačka radiostanica prenosila je dva koncerta *pa su tako one neizbrojene hiljade, koje su ovih dana sa svih strana nagrnule u Zagreb, mogle lijepo čuti ove crkvene koncerte*.¹⁷

U toj je godini realizirana ideja o udruživanju dvaju zborova. Naime, na području župe sv. Blaža djelovalo je pjevačko društvo *Strossmayer*. Odlaskom zborovođe F. Šrama iz Zagreba, društvo, zbog slabog materijalnog stanja, nije moglo osigurati drugoga zborovođu pa se odlučilo na ujedinjenje s *Oratorijskim zborom sv. Marka*. Prema dogovoru predstavnika oba zbora, novi zbor zadržava ime *Oratorijski zbor sv. Marka*. Cjelokupna arhiva prelazi u prostorije *Oratorijskoga zbora*, a odbor *Oratorijskoga zbora* povećava se dvama članovima iz zbora *Strossmayer*. U glazbenoj kronici časopisa *Sv. Cecilija* zabilježeno je ujedinjenje ovih dvaju zborova. Iskazana su očekivanja: *U proteklih pet mjeseci zajedničkog rada polučeni su znatni uspjesi na polju svladavanja opsežnog muzičkog programa, izrađenog po vrsnom dirigentu g. prof. Mladenu Pozajiću, pa se nadamo, da će gotovo podvostručeni »Oratorijski zbor« sa dobrom kvalitetom svojih pjevača razviti jaku djelatnost i uskoro prirediti jedan veći crkveni koncert*.¹⁸ Ova se pretpostavka Ladislava Pleteša ostvarila.

---

¹³ L. PETEŠ, *Oratorijski zbor sv. Marka iz Zagreba, Sv. Cecilija*, sv. 4, 1927., 187.

¹⁴ Hinko PUISSY, *Rad Oratorijskog zbora sv. Marka u Zagrebu, Sv. Cecilija*, sv. 2, 1928., 107.

¹⁵ O. dr. Bernardin SOKOL, *Krsto Odak: »Staroslavenska misa«, Sv. Cecilija*, sv. 5, 1928., 232.

¹⁶ L. PLETEŠ, *Deveta redovita glavna skupština Oratorijskog zbora sv. Marka u Zagrebu, Sv. Cecilija*, sv. 3, 1929., 117.

¹⁷ *Crkvena glazba prigodom euharistijskog kongresa, Sv. Cecilija*, sv. 4, 1930., 145.

¹⁸ L. PLETEŠ, *Fuzija pjev. društva »Strossmayer« s Oratorijskim zborom sv. Marka u Zagrebu, Sv. Cecilija*, sv. 3, 1932., 115.

Kako se bližila 10. obljetnica *Oratorijskog zbora sv. Marka*, češće su se javljali napisi u dnevnom i stručnom tisku. U jednom je članku navedeno da je zbor imao više od 1000 javnih nastupa.¹⁹ U tekstu nije raščlanjeno o kojim je nastupima riječ.

Koncertom koji je priređen 19. XII. 1932. godine bila je obilježena 10. obljetnica djelovanja *Oratorijskog zbora sv. Marka*.²⁰

U povodu ovog koncerta zapisano je: *Zbor sv. Marka nastupio je u impozantnom broju, efektan i dotjeran. Nismo vjerovali da je ovo vokalno udruženje na tako visokom umjetničkom nivou. Snažan i poletan svladao je svoj cijeli program, koji bi zadavao veliku brigu svakoj vokalno korporaciji.... G. Pozajić umio je s onim odličnim materijalom i već dosta rutiniranim zborom iznijeti uzorno cijeli program. Ne smijemo zaboraviti, da je zbor sv. Marka pod dirigiranjem g. Rikarda Rosškampa imao zavidnih uspjeha. Sada je u novom dirigentu našao dobrog zbornog majstora, koji se je posvetio daljnjoj izobrazbi ovog zbora.*²¹

Boris Papandopulo zapisao je: *Oratorijski zbor bio je oduvijek aktivan. I ako ga se u koncertnoj dvorani moguće rijetko vidi i čuje, ipak je njegovo djelovanje u našem muzičkom životu opširno. Kao stalan pjevački zbor na koru crkve sv. Marka, on redovito nastupa na nedjelje i blagdane i kultivira staru, noviju i našu crkvenu muziku. Ako pregledamo program rada, kojeg zbor svake godine apsolvira i konačno program, koji je predviđen za godinu 1932./33., moramo agilnom ovom društvu, kao i njegovom dirigentu g. Mladenu Pozajiću, odati najveće priznanje...*²²

Matija Ivšić svoj je članak u povodu ovoga nastupa završio riječima: *Ponovno valja posebno istaći priznanje svim članicama i članovima »Oratorijskog zbora«, koji su svojom poštivnošću i ustrajnošću, svojom ljubavi i oduševljenjem za crkvenu pjesmu pokazali i dokazali veliko shvaćanje za umjetničke ciljeve zbora, duboko osjećanje duhovnih ljepota klasičnih djela i time prema svome geslu »Qui bene cantat bis orat« visoko podigli vrijednost svoga rada.*²³

Pozajićevim dolaskom na mjesto dirigenta *Oratorijskog zbora sv. Marka* zbor se počeo popunjavati s novim kvalitetnim pjevačima, postajao je brojniji, čime se ostvarila i mogućnost izvedbi težih i većih djela. To se potvrđuje u pisanim kritikama i osvrtima glazbenika koji su redovito pratili koncertna zbivanja u Zagrebu. Tako kroničar, prilikom koncerta održanog 12. VI. 1933. godine,²⁴ navodi kako je *Oratorijski zbor sv. Marka* u posljednje vrijeme vidno napredovao pa se opaža da se zbor nalazi u dobrim rukama. On navodi kako je zbor ovim posljednjim koncertom postigao svoj najjači uspjeh. *Skladna i savjesno pripravljena izvedba nosila je biljeg dobrog umjetničkog čina*, ističe kroničar, *te se u svakoj točki opazilo, da zbor radi ambicijom i oduševljenjem za stvar. Za dirigenta*

¹⁹ Desetogodišnjica Oratorijskog zbora sv. Marka, *Jutarnji list*, 18. IX. 1932.

²⁰ Rad Oratorijskog zbora sv. Marka 1920-1932., *Jutarnji list*, 4. XII. 1932., 8.

²¹ Dva koncerta crkvene muzike, *Narodne novine*, 21. XII. 1932.

²² Boris PAPANODOPULO, Jubilarni koncert Oratorijskog zbora sv. Marka, *Novosti*, 21. XII. 1932., 11.

²³ Matija IVŠIĆ, Proslava 10-godišnjice Oratorijskog zbora sv. Marka, *Vjesnik župe sv. Marka*, br. 11 i 12, 24. XII. 1932., 79.

²⁴ Koncert je održan u zagrebačkoj katedrali pod pokroviteljstvom hrvatskoga metropolita nadbiskupa dr. Antuna Bauera u korist Dobrovoljnog društva za spasavanje Zagreba.

zboru, Mladena Pozajića, ističe kako je *njegova zasluga što je koncert Oratorijskog zbora sv. Marka ispao toliko povoljno*.²⁵

Velik napredak u zvučnom i glazbenom pogledu *Oratorijskog zbora sv. Marka* Lujo Šafranek Kavić pripisuje dirigentu Mladenu Pozajiću, i dodaje: *On očigledno sa zborom radi intenzivno, marljivo i rutinirano, te je polučio visoki stupanj glazbene discipliniranosti, što se opaža na diferencirano izrađenoj dinamici i ritmičkoj preciznosti. I intonacija uglavnom je dotjerano čista, polifonija je jasna i razgovjetna...*²⁶

Uz ovaj koncert kritičar se osvrnuo na izvedbu djela *Missa quarti toni* skladatelja Tommasa Ludovica da Vittorie naglasivši kako je *laka i nježna muzika da Vittorie teška i zahtijeva od izvođača veliku tehničku spremu. Zbor je sve to svladao neobičnom lakoćom te i ovoga puta dokazao, da je po spremi pjevača naš najbolji crkveni zbor*.²⁷

Na ovom koncertu zbor je sve skladbe izvodio a cappella, što od izvođača zahtijeva posebnu preciznost, posebno u području intonacije. To iskazuje i kritičar u svom osvrtu riječima: *... Oratorijski zbor stekao si je ovaj puta osobitu zaslugu što je čitav program izveo a cappella, a takva zadaća nije laka za zbor koji je naučen pjevati uz orgulje i orkestar*.²⁸

U to vrijeme zbor djeluje kao muški, ženski i mješoviti s obvezom da u matičnoj crkvi nastupi najmanje 62 puta godišnje.

Duhovni koncert koji je bio održan 16. XI. 1933. godine bio je sastavljen od dva dijela. U prvom su bila izvedena a cappella djela Vildane, Palestrine, Gallusa, Vitorie i Aneria i to za ženski, muški i mješoviti zbor. U drugom je dijelu koncerta izvedena Mozartova *Krunidbena misa*, uz sudjelovanje Zagrebačke filharmonije.

Prigodom ovog koncerta navest ćemo ocjene trojice kompetentnih kritičara. Zlatko Grgošević ističe kako za prvi dio programa valja posebno pohvaliti jasan izgovor teksta, dobru dikciju i ispravnu tehniku disanja pjevača. Naglašava kako je poseban interes vladao za izvedbu Mozartove *Krunidbene mise*. Ističe kako je zbor pjevao vrlo sigurno i glasovno svježe. U nastavku svog osvrta izdvaja Pozajića kao *uzornog dirigenta koji je vodio čitavi aparat sigurnom rukom, čuvajući stil i ekspresivni karakter kompozicije, pa je postigao s ansamblom profesionalnih i amaterskih muzičara lijep i zaslužen uspjeh*.²⁹ U drugom osvrtu Grgošević, između ostalog, iznosi kako izbor programa služi na čast zboru, *a njegova je izvedba dokazala da je već danas Oratorijski zbor sposoban izvoditi djela s visokim tehničkim i umjetničkim zahtjevima*.³⁰

Pavao Markovac zapaža kako *reprodukcija ovakve kristalno čiste i jasne muzike stavlja na izvođače i interprete mnogo veće zahtjeve, nego bilo koja suvremena, komplicirana kompozicija...*³¹

Josip Andrić piše kako je ova divna svečana misa, koja nosi sve odlike Mozartove profinjene glazbe, zasjala pred slušaocima u izvedbi *Oratorijskog zbora sv. Marka* i Zagrebač-

---

²⁵ Duhovni koncert u katedrali, *Jutarnji list*, 14. VI. 1933., 8.

²⁶ L. ŠAFRANEK KAVIĆ, Duhovni koncert Oratorijskog zbora sv. Marka, *Obzor*, 16. VI. 1933., 4.

²⁷ K., Duhovni koncert »Oratorijskog zbora sv. Marka«, *Obitelj*, br. 26, 25. VI. 1933., 548.

²⁸ Duhovni koncert Oratorijskog zbora sv. Marka u Zagrebu, *Ćirilometodski vjesnik*, 1933., 65.

²⁹ Zlatko GRGOŠEVIĆ, Duhovni koncert Oratorijskog zbora sv. Marka, *Obzor*, 17. XI. 1933., 3.

³⁰ ISTI, Oratorijski zbor sv. Marka u Hrvatskom glazbenom zavodu, *Jutarnji list*, 19. XI. 1933., 8.

³¹ Pavao MARKOVAC, Koncert Oratorijskog zbora, *Književnik*, br. 12, Zagreb, 1933., 509.

ke filharmonije i nastavlja: *Mladen Pozajić dokazao je, da se umije uživjeti u Mozartov stil i prilagoditi mu vokalna i instrumentalna sredstva, kojima suvereno ravna, te sve sliti u klasičnu cjelinu, pred kojim staješ udivljen i zanesen kao pred savršenom klasičnom građevinom nedostiživih ljepota...*³²

U vezi s izvođenjem Mozartove *Krunidbene mise* dogodilo se nesvakidašnje postupanje kritičara. Naime, *Misa* se trebala izvesti 18. VI. 1933. godine s time da se mijenja prvi dio koncerta. Taj koncert 11. VI. najavljuje *Večer* govoreći o etabliranosti *Oratorijskoga zbora sv. Marka* kao važnoga gradskoga zbora. Nakon najave mjesta i vremena koncerta, solista i programa podsjeća se da je *Krunidbena misa* bila u zimi ove sezone ogromnim uspjehom izvedena u Glazbenom zavodu. Onda se kaže: *Evo što su o toj izvedbi izjavili naši najstroži kritičari: »Plastično iznašanje pojedinih muzičkih izraza, neforsirani akcenti, minuciozno izrađena dinamika i predavanje, jasna vokalizacija, precizno ritmičko pjevanje, a nadalje velika pažnja na ljepotu i oblikovanje ispjevanog tona u svim dionicama bilo jednoglasnog ili višeglasnog korskog stavka, – sve su to odlike, koje su na sinočnjem koncertu Oratorijskog zbora iskočile u najvećoj mjeri, i podale čitavoj izvedbi strogo solidan i stilski umjetnički utisak.«* (Boris Papandopulo).

»Dugotrajno odobravanje dobro posjećene dvorane bila je iskrena zahvala za nepomućeno uživanje u muzici velikih majstora.« (Zlatko Grgošević).

»Muzikalna i ukusna interpretacija M. Pozajića vrijedna je posebne hvale.« (Dr. Pavao Markovac).

»Bila je to prava oratorijska izvedba: sve je bilo upravljano uzvišenim zanosom svečane molitve.« (Dr. Božidar Širola).³³

Najava završava pozivom da se čuje *jedan dobar i nadalje zanimljiv koncert* i praktičnim uputama o kupnji ulaznica iz koje saznajemo zanimljiv podatak da ih je distribuirala i trgovina muzikalijama Rosskamp.

U povodu upravo tog koncerta izvedbom *Krunidbene mise* u zagrebačkoj katedrali skladatelj i glazbeni pisac Josip Andrić daje vrlo važnu i preciznu ocjenu Pozajićeva dirigiranja: *Njegovo dirigiranje odaje duboku umjetničku proživljenost, te se ne zadržava samo na vanjštini djela, kako to kod velikog dijela dirigenata biva, nego seže u umjetničku srž njegovu do dna i izmamљуje najčešće vrednote, koje predaje zboru i orkestru, da ih prekalu u zvukovno savršenstvo.*³⁴

Zbor je redovito sudjelovao na nedjeljnim misama u crkvi sv. Marka. Bila su to sudjelovanja u kojima je izvodio mise i popijevke složenijega glazbenog izričaja. Tako je od rujna 1934. do srpnja 1935. godine zbor 61 sudjelovao put u različitim crkvenim manifestacijama.³⁵

Pored obveza pjevanja na crkvenim slavljinama, zbor se redovito uključuje u različite glazbene manifestacije. Tako je nastupio kod blagoslova temeljnog kamena crkve Krista Kralja u spomen hrvatskom kralju Tomislavu, kojega je obavio preuzvišeni nadbiskup koadju-

³² Josip ANDRIĆ, Mozart: *Krunidbena misa*, *Obitelj*, 3. XII. 1933., 974.

³³ Priredba oratorijskog zbora, *Večer*, 11. lipnja 1934., 6.

³⁴ J. ANDRIĆ, Mozart: *Krunidbena misa*, *Obitelj*, 3. XII. 1933., 974.

³⁵ Podatak je uzet iz programa Oratorijski zbor svetoga Marka u Zagrebu. Radna godina 1934.-1935., što je Crkva redovito objavljivala i u koji je bio upisan datum i program izvedbi.

tor dr. Alojzije Stepinac, a sudjelovao je i na proslavi blagdana sv. Cecilije 21. XI. 1934. godine, gdje je nastupao s ostalim zagrebačkim crkvenim zborovima.

Sljedećeg je dana, 22. XI., *Oratorijski zbor sv. Marka* nastupio na *Duhovnom koncertu* na kojemu su izvedena djela domaćih autora: Franje Dugana, Matije Ivšića, Ivana Zajca, Antuna Dobronića, Krste Odaka i Franje Kimovca. Papandopulo je tom prigodom zapisao: *Tko je pomnije pratio sve redovite priredbe Oratorijskog zbora sv. Marka u posljednjih nekoliko godina, morat će priznati da se taj mješoviti zbor pod sigurnom pedagoškom i dirigentskom rukom g. Mladena Pozajića malo pomalo uistinu formira u jedno jedinstveno, upjevano i disciplinirano muzičko tijelo. Ne samo da ovaj zbor brojčano od nastupa do nastupa raste i oko sebe prikuplja nove, mlađe i vrsne sile, no i u cjelokupnom njegovom muzičkom radu zapaža se stalni napredak. Kao uvijek, ponovno treba da se istakne ženski zbor, koji se odlikuje zvukovnom punoćom i prodornom snagom jednako vrijednih i sjajnih soprana kao i sočnih i mekanih altova. U zajedničkom nastupu muškog i ženskog zbora, dirigent g. Pozajić najpomnije je uspio da svoje predane pjevače zvukovno ujednači, da ih dotjera do znatne tehničke vještine i da svaku kompoziciju od onih najjednostavnijih homofonih djela pa do zamršenih polifoničkih problema riješi jasno, logično i pregledno, a u umjetničko zaokruženom obliku.*³⁶

Na primjeru kritika ovoga koncerta može se vidjeti kritičarski postupak koji u cijelosti razdvaja djelo od njegova izvođenja. Uz ostalo, u *Obzorovoj* kritici čitamo: *Srednji je dio programa zauzela »Misa Gospe od Račića« za troglasni muški zbor i orgulje g. Antuna Dobronića. U toj misi nastoji kompozitor da muzikalno izrazi na čim jednostavniji način sadržaj liturgijskog teksta. Polifonija je u toj misi samo prividna, jer svaka polifona provedba tema svršava monodijski. Tako nastaje bezbroj sitnih dijelova kompozicije, koji su jedva kako povezani. Svaki je dio za sebe premalo izražajan i zanimljiv, a cjelina zamara, tim više, što ni orguljaški part nema samostalnog života, nego se ograničuje na to da stvara harmonijsku pozadinu u skućenom opsegu tonskoga sistema. Uloga zbora i trojice solista (gg. Benković, Deželić i Vrbanić) nije također iskorišćena u svojem punom opsegu. Slušamo izmjenične nastupe solističke i zborne grupe bez prave muzikalne motivacije. Harmonijski i polifoni stil ove mise smjelo šeće po razdoblju od osam vijekova (XII. do XX. stoljeće), pa je i takova koncepcija priječila autora da stvori jedinstveno, svježije i inspirirano djelo. Po svemu se dobiva dojam da stvaranje duhovne muzike nije prava domena za talent kompozitora g. Dobronića.*³⁷

O djelu Franje Kimovca isti je kritičar zapisao: *Kompozicija g. Kimovca je prije svega banalna, nepodesna jednako za crkvu, kao i za koncert duhovne muzike. Nije bolje, premda je ozbiljnije zamišljeno, ni djelo Anonymusa koji je vjerojatno s punom sviješću prešutio svoje ime.*³⁸ O ostalim izvedenim djelima kritičar iznosi vrlo povoljno mišljenje.

Mada odgovornost za izbor djela i njihovo uvrštavanje u program snosi u prvom redu ravnatelj ansambla, ovdje kritičar to ne spominje. Na kraju govori o *oduševljenim aplauzima koji su bili upravljani zboru, dirigentu i svim solistima.*³⁹

---

³⁶ B. PAPANOPULO, Duhovni koncert Oratorijskog zbora sv. Marka, *Novosti*, 27. XI. 1934., 6.

³⁷ Z. GRGOŠEVIĆ, Duhovni koncert Oratorijskog zbora sv. Marka, *Obzor*, 24. studenog 1934., 2.

³⁸ Cit. dj.

³⁹ Cit. dj.

Slično je postupio i kritičar *Jutarnjeg lista* koji Antunu Dobroniću čak savjetuje: *Dobronić je invenciozna narav. On ima nešto za reći pa kad bi se ozbiljno latio studija mogao bi na tom polju napisati dobrih i upotrebljivih stvari.*⁴⁰ I ovaj tekst završava slično prethodnom i kaže da je publika *mnogo pljeskala zboru i njegovom izvrsnom dirigentu Mladenu Pozajiću.*⁴¹

Na *Duhovnom koncertu* održanom 17. VI. 1935. godine u zagrebačkoj katedrali *Oratorijski zbor sv. Marka* nastupio je djelima domaćih autora. Josip Andrić istaknuo je kako je izvedba bila tako sjajna, te je to za prave ljubitelje glazbe bio jedan od *najvećih umjetničkih doživljaja cijele ove sezone.*⁴²

Posebno valja izdvojiti *Duhovni koncert Oratorijskog zbora sv. Marka* na kojemu je Pozajić dirigirao Krawcovu *Missu solemnis* za veliki mješoviti zbor i orgulje. Ovu je misu Pozajić, s dopuštanjem autora, preradio skrativši je otprilike za jednu trećinu i na taj način, prema Pozajićevim riječima, *djelo učinio, obzirom na trajanje, upotrebljivim u liturgijske svrhe.* Ovako je prerađenu misu *Oratorijski zbor sv. Marka* pjevao 15 puta s *velikim oduševljenjem.*⁴³ U ovom djelu došao je do izražaja Pozajićev skladateljski rad jer je, kako ističe kritičar, Pozajiću uspjelo da *kompozicijski manje sadržajna mjesta oživi podesnim dinamskim efektima i jakim kontrastima.*⁴⁴ Kritičari, međutim, navode kako je Pozajić ovo djelo, u stvari, prekomponirao. U kritici posebno se ističe *savršena interpretacija s velikim umjetničkim poletom.*⁴⁵

Oratorijski zbor sv. Marka nastupao je i dalje na mnogim svečanostima različita sadržaja. Tako je 6. XII. 1935. godine priređen *Veliki crkveni koncert* u crkvi sv. Blaža u Zagrebu u povodu dvadesete obljetnice smrti sv. Ćirila i Metoda. Tom su prilikom bila izvedena djela hrvatskih skladatelja. Zapaženo je sudjelovanje zbora na *Velikim svečanostima koje se pod pokroviteljstvom hrv. metropolita i nadbiskupa zagrebačkoga preuzvišenog gosp. dra. Antuna Bauera održavaju u Zagrebu prigodom otvorenja jubilarne ćirilometodske godine što ju je u spomen 1050-godišnjice smrti apostola i oca slavenskog preporoda sv. Metoda slavi harni hrvatski narod.*⁴⁶

Prigodom nastupa zbora na *Svečanoj matineji Hrvatskog katoličkog akademskog društva »Domagoj«* kroničar je, nakon pohvala Pozajićevu dirigentskom umijeću, zapisao: *... mora se priznati, da g. M. Pozajić na tom polju znači za naš glazbeni život vrlo mnogo. Njegov »Oratorijski zbor«* pokazuje iz dana u dan *sve veći napredak. Makar da i više puta nastupi javno s istim opusima, ipak se ni kod tih ponovnih izvedaba ne izgubi niti izbljedi neposrednost i svježina iznošenja.*⁴⁷

⁴⁰ R. MATZ, *Duhovni koncert Oratorijskog zbora Svetoga Marka, Jutarnji list*, 2. XII. 1934., 29.

⁴¹ Cit. dj.

⁴² Josip ANDRIĆ, *Crkveni koncert Oratorijskog zbora, Obitelj*, 7. VII. 1935.

⁴³ M. POZAJIĆ, *Moje poznanstvo s Bjarnatom Krawcem, Zvuk*, br. 24-25, Savez kompozitora Jugoslavije, Beograd, 1959., 142-149.

⁴⁴ ad. *Duhovni koncert, Narodne novine*, 21. XI. 1935., 3.

⁴⁵ Josip ANDRIĆ, *»Missa Solemnis«* lužičkoga skladatelja B. Krawca, *Hrvatska straža*, 28. XI. 1935., 5.

⁴⁶ *Programska knjižica. Izdanje i naklada Odbora za proslavu 1050. godišnjice smrti sv. Metoda u Zagrebu.* (Knjižica se nalazi u Pozajićevoj ostavštini.)

⁴⁷ *Krasan uspjeh Domagojske matineje, Hrvatska straža*, 10. XII. 1935., 5.

U proteklih 5 godina rasli su, svaki na svoj način, i zbor i njegov dirigent. Zbor je značajno doprinio osvježanju repertoara liturgijske glazbe, a sve se smjelije upuštao u izvođenje izvanliturgijskih glazbenih djela, kako onih iz klasične glazbene literature tako i ovih suvremena izričaja čak s modernističkim pristupom.

Pozajiću je ovaj zbor činio svojevrsnu repertoarnu bazu iz koje je, onda, mogao zadovoljavati svoje potrebe za izvođenjem suptilnije klasične glazbe (madrigalisti!), a istodobno dirigirati popularna, čak prigodničarska, djela u drugim zborovima (Lisinski).

Svladavajući s ovim zborom sve teži glazbeni program, Pozajić se odlučio izvesti jedno od najvećih Mozartovih vokalno-instrumentalnih djela – *Requiem* za soliste, zbor i orkestar. Tom izvedbom je *Oratorijski zbor sv. Marka* proslavio 15. obljetnicu djelovanja. Ovaj glazbeni događaj bio je popraćen u tisku, a ovdje ćemo navesti samo dijelove nekih kritika i osvrta.

Josip Andrić navodi kako se *Oratorijski zbor sv. Marka* već istaknuo izvođenjem Mozartove glazbe. Ističe kako su nezaboravne izvedbe *Krunidbene mise*, a izvedbom *Requiema Pozajić je postigao kulminaciju svega čim je dosada kao dirigent stupio pred našu javnost. Čistoća, jasnoća, slatkoća, zvučnost i patetičnost Mozartove glazbe oživljuje se pod Pozajićevim dirigiranjem u sjaju i savršenosti koja se može mjeriti s izvedbama tog veličanstvenog djela čuvenim – festspielima u Salzburgu, Mozartovu gradu. Oratorijski zbor umio je vođen svojim dirigentom divno prilagoditi duhu, stilu i izražajnim značajkama Mozartove glazbe, tako, te je pred nama iskrsla monumentalna ta umjetnina, u nedostiživoj klasičnoj ljepoti i grandioznosti cjeline.... A dirigent Pozajić uskladišivši orkestar i soliste sa zborom dokazao je opet, da je postao najbolji naš dirigent duhovne glazbe, a sva je prilika da će se u svom solidnom postupnom umjetničkom razvoju dovinuti i dirigentskoga prvenstva kod nas uopće. Samo kad bi bilo više zgode, da umjetnički radi s orkestrom. U svemu dakle izvedba je Mozartova »Requiema« bio umjetnički čin i događaj prvog reda. Dojam, kojemu se publika slušajući tu veličanstvenu klasičnu glazbu nije mogla oteti, unio je u duše svijui slušalaca neko posebno pobožno – tužno i ujedno duboko poletno raspoloženje, te je sve do kraja izvedbe vladao golemom dvoranom dostojanstven ugođaj bez pljeska....⁴⁸*

Antun Dobronić u svojoj kritici o održanom koncertu navodi kako izvedba ovoga djela stavlja pred dirigenta i izvođače velike reproduktivne zahtjeve, poglavito na zbor i soliste. On ističe kako je *Oratorijski zbor sv. Marka* riješio svoj zadatak ne samo tehnički, već i muzikalno na način, koji potpuno zadovoljava. Muzikalnost i korska tehnika je naročito izbila u naročito kompliciranim fugama, dok su lirski momenti bili prožeti iskrenom osjećajnošću... Bez vanjske dirigentske poze ponirući u bit svakog pojedinog detalja i obuhvaćajući djelo kao arhitektonsku cjelinu, gosp. Mladen Pozajić je naštudiranjem i izvedbom Mozartova »Requiema« ponovno dokazao da su njegove reproduktivne ambicije opravdane, posvjedočio je sposobnost rješavanja većih dirigentskih problema...⁴⁹

I drugi kritičari priklonili su se sličnim ocjenama. Vladimir Ciprin govori o *Oratorijskom zboru sv. Marka* kao prvorazrednom zboru koji svoj napredak valja zahvaliti dirigentu

---

⁴⁸ J. ANDRIĆ, Mozartov »Requiem«, *Hrvatska straža*, 18. III. 1936., 5.

⁴⁹ A. DOBRONIĆ, Mozartov »Requiem«, *Narodne novine*, 31. III. 1936., 2.

Mladenu Pozajiću. Navodi kako je njihova interpretacija *Requiema* njihov prijelaz preko *Rubikona* i afirmacija kao serioznog pjevačkog društva.... Treba spomenuti glavnog inicijatora te izvedbe i dirigenta g. Pozajića. Ovim svojim nastupom s ovako solidno nastudiranom izvedbom, dirigirajući orkestrom i zborom najpotrebnijim i muzičko-logičnim gestama pokazao je, ne samo svoj talent u koji smo uvijek vjerovali, već i velik napredak.⁵⁰

U svom osvrtu Milan Katić ističe kako je *Oratorijski zbor* izveo svoju tešku zadaću na potpuno zadovoljstvo slušatelja i nastavlja: *Snaga zvuka odgovarala je onom krikui, što ga je dala duša genija na samrti. Naročito upada u oči tehnika i discipliniranost ovog pjevačkog ansambla. Solidno i konstantno muziciranje zbora donosi pozitivne rezultate, i oni, kako se vidjelo, mogu da svladavaju i teške i komplicirane partiture.... Oratorijski zbor sv. Marka zaslužuje svaku hvalu u svom nastojanju da daje Zagrebu ovakve solidne izvedbe većeg stila i jačeg muzičkog značaja. Time ovo udruženje ujedno postaje jedan od jačih muzičkih faktora u Zagrebu.*⁵¹

Mozartov *Requiem* bio je izvođen više puta, a često je bio emitiran i na Radio-Zagrebu.

Prema postojećoj dokumentaciji, *Oratorijski zbor sv. Marka* u to je vrijeme imao oko 80 pjevača, a u tisku je navedeno da *Oratorijski zbor popunjuje taj broj do stovadeset za izvedbe oratorija većeg stila.*⁵² Isto tako navodi se da je *Oratorijski zbor sv. Marka* ujedno i gradski zbor pa su na taj način bila osigurana stalna godišnja sredstva prema proračunu grada, a župa je sa svoje strane potpomagala zbor nabavljanjem notnoga materijala.

Svoj je rad s *Oratorijskim zborom sv. Marka* Mladen Pozajić okrunio koncertima održanim sa *Zagrebačkom filharmonijom* 24. III. i 28. IV. 1937. godine. Tom je prigodom izvedeno Lisztovo djelo *Christus*. Solisti su bili: Liga Doroghy, Štefanija Šćukanec, Viktor Benković, Rudolf Župan i Drago Bernardić. Bilo je to prvo izvođenje ovog Lisztova oratorija u Hrvatskoj.⁵³ Izvedbi ovoga djela pridavalo se veliko značenje, pa stoga ne začuđuje što su se vrlo povoljne kritike i osvrti nalazili u gotovo svim ondašnjim dnevnim i tjednim glasilima.

Ivan Brkanović piše kako je *Oratorijski zbor sv. Marka* u potpunosti svladao sve probleme koje je ovo opsežno djelo postavilo pred dirigenta i izvođače. Uočava kako je zbor bio ritmički vrlo precizan i u intonaciji vrlo siguran i čist, a reagirao je na svaku kretnju svoga dirigenta, što je plod solidnog i ozbiljnog rada... U odličnoj suradnji *Zagrebačke filharmonije*, a po intencijama dirigenta Pozajića, ovo je djelo vrlo lijepo realizirano.⁵⁴

Žiga Hirschler piše da je izvedba ovoga djela, s glazbene strane, bila vrlo interesantna, a tehnička priprema iznenadila je svojom preciznošću i ozbiljnošću. Posebne pohvale odaje Pozajiću koji je, kako navodi, *svoj veliki zbor uvježbao osobitom pomnjom, a disciplinirao ga je punim uspjehom. Pozajić se ovom izvedbom istakao kao pouzdan muzičar, koji*

⁵⁰ V. CIRPIN, W. A. Mozart: Requiem, *Jutarnji list*, 19. III. 1936., 11.

⁵¹ Milan KATIĆ, Izvedba »Requiema«, *Novosti*, 18. III. 1936., 12.

⁵² Iz pjevačkih redova, *Čirilotetodski vjesnik*, mart, 1936., 37.

⁵³ Prva izvedba ovoga djela bila je 9. XI. 1873. godine u Weimaru. Nakon ove, zagrebačke, izvedbe ovo se djelo u Hrvatskoj izvelo tek 22. XII. 1995. godine. Koncert je održan u Koncertnoj dvorani Vatroslav Lisinski u sklopu ciklusa Svijet glazbe Koncertne direkcije Zagreb. Izvođači su bili solisti: Dunja Vežović, Sanja Uorić Ljutić, Neven Belamarić, Mario Penzar (orgulje) te Akademski zbor Ivan Goran Kovačić, Simfonijski orkestar HRT-a i dirigent Saša Britvić.

⁵⁴ Ivan BRKANOVIĆ, Izvedba Lisztova »Christusa«, *Hrvatski dnevnik*, 26. III. 1937., 13.

je tom prilikom ponovno dokazao, da mu se mogu povjeriti i teži muzički zadaci, koje će on riješiti solidno i znalčki. Osim sa zborom postigao je Pozajić i povoljne rezultate s orkestrom i sa svojim solistima...⁵⁵

I Stanislav Stražnicki navodi kako je ovo bio Pozajićev oproštajni koncert s tim zborom i zaključuje kako je najveća Pozajićeva zasluga što je u tom zboru stvorio i odgojio pjevačko udruženje, koje je u stanju da izvodi duhovna djela velikog stila i time dao našem muzičkom životu što mu je bilo neophodno potrebno.⁵⁶

Na toj izvedbi Lisztova *Christusa* bio je prisutan i dr. Alojzije Stepinac, koji je izjavio: *Ovo je bio jedan od mojih najljepših doživljaja, što sam ih imao dosad u Zagrebu.*⁵⁷ Bio je to posljednji koncert Mladena Pozajića kao dirigenta *Oratorijskog zbora sv. Marka*. Od 1. svibnja 1937. godine dirigentsko vodstvo zbora preuzima Mladen Stahuljak.

***

Oratorijski zbor sv. Marka Pozajić je vodio od 1930. do 1937. godine. U tom je vremenu, uključivši i sudjelovanja na redovitim crkvenim blagdanima, zbor imao više od 300 nastupa. Stvoren je repertoar od šesnaest misa i oko osamdeset različitih skladbi. Od najvažnijih koncerata pod ravnanjem Mladena Pozajića valja spomenuti izvedbu Victorijine *Misse quarti toni*, Mozartove *Krunidbene mise* i *Requiema* te, svakako, izvedbu Lisztova *Christusa*.

Tako opsežan repertoar doprinio je da se s vremenom u arhivu *Oratorijskog zbora sv. Marka* prikupi opsežna glazbena literatura. O tome je Pozajić rekao: *Specijalno lijep i ugledan broj takvih djela sakupio se tijekom godine u arhivu Oratorijskog zbora sv. Marka u Zagrebu, kojem danas u našoj domovini bezuvjetno pripada prvo mjesto, s obzirom na propagandu liturgijske zborne glazbe. Dosta je da se iz repertoara toga uglednog muzičkog društva unatrag pet godina samo nabroje imena domaćih autora misa (Dobronić, Florschütz, Ivšić, Kolb, Kukla, Novak, Pozajić), moteta i ostalih liturgijskih kompozicija (Aranjoš, Dugan, Florschütz, Gallus, Grgošević, Hadrović Ivšić, Kolb, Kimovec, Kolb, Krestin, Mantuani, Matz, Mihoković, Odak, Pozajić, J. Stahuljak, V. Stahuljak, Vanjek, Vilhar, Vrhovski, Zellner, Žganec) komponiranih često upravo za Oratorijski zbor; pa da se dobije predodžba o značenju takvog repertoara za naš muzički život uopće i da se osjeti potreba za što skorijim populariziranjem toga dovoljno još neocijenjenog dijela naše muzičke tvorbe....*⁵⁸

Kritike, najave, kroničarski zapisi, odnosno tekstovi objavljeni u javnim glasilima na temu *Oratorijski zbor sv. Marka* i njegov dirigent Mladen Pozajić djeluju kao jedinstven medij kojim je u javnosti stvorena slika zbora i njegova dirigenta. Ti tekstovi nakon više od 7 desetljeća nose u sebi odraz glazbenog života onoga doba i situiraju zbor i njegova dirigenta visoko na ljestvici glazbenih i društvenih vrijednosti.

---

⁵⁵ Žiga HIRSCHLER, Lisztov oratorij, *Večer*, 25. III. 1937., 2.

⁵⁶ Stanislav STRAŽNICKI, Franz Liszt: *Christus*, *Novosti*, 26. III. 1937., 8.

⁵⁷ Izvedba oratorija »Krist« u ZZ., *Hrvatska straža*, 25. IV. 1937., 4.

⁵⁸ Dio rukopisa koji se nalazi u Pozajićevoj ostavštini.

***

Prema istaknutim pojedinostima moguće je rekonstruirati kakvu su to sliku kritičari posredovali javnosti.

Moguće je razabrati ove obrise:

1. Svaki pjevački zbor, kao uostalom i bilo koja druga glazbena jedinica, nastoji, osim opće težnje prema što višoj izvođačkoj razini, postići određenu osobnost po kojoj bi bio prepoznatljiv. To, pak, pretpostavlja potpunu ovladanost tehnikom kojom se služi u izvođenju i interpretaciji djela.

U vezi s tim u *Obzoru* čitamo: *Bogata polifonija ovih kompozicija bila je dobro i savjesno izvedena. Osobito vrijedi pohvaliti jasan izgovor teksta, dobru artikulaciju i ispravnu tehniku disanja pjevača. To je zasluga vrijednog muzičara g. Pozajića, koji posvećuje mnogo pažnje izrađivanju pojedinih djela i postiže uspjele rezultate.*⁵⁹

Isti list drugom prilikom donosi ovu procjenu: *Danas je taj zbor dobro izjednačen, upjevan, a osobita mu je odlika dobra vokalizacija i dikcija, te uzorna tehnika disanja, koja daje pjevanim frazama reljef i ispravni muzikalni izražaj. Nema sumnje da za taj tehnički napredak ide zasluga dirigentu Oratorijskog zbora, g. Mladenu Pozajiću, u interpretaciji vokalne muzike kod nas dobro afirmiranom i savjesnom stručnjaku.*⁶⁰

Godinu kasnije kritičar *Novosti* kaže: *Tko je pomnije pratio sve redovite priredbe Oratorijskog zbora sv. Marka u posljednjih nekoliko godina, morat će priznati da se taj mješoviti zbor pod sigurnom pedagoškom i dirigentskom rukom g. Mladena Pozajića malo pomalo uistinu formira u jedno jedinstveno, upjevano i disciplinirano muzičko tijelo. Ne samo da ovaj zbor brojčano od nastupa do nastupa raste i oko sebe prikuplja nove, mlađe i vrsne sile, no i u cjelokupnom njegovom muzičkom radu zapaža se stalni napredak.*⁶¹

Međutim, nisu se kritičari uvijek i u svemu laskavo izražavali o zboru i izvedbama. Objektivnosti slike koju su posredovali pridonose i oni izrečeni nalazi kojima kritičar, očigledno namjerno, upućuje dirigentu primjedbe o izvedbi zbora i smjeru kojim valja ići kako bi se zbor u cijelosti osposobio za izvođenje djela svih glazbenih usmjerenja. *Svakako bi Ivšićeve skladbe došle do još jačeg izražaja da ih je zbor plastičnije izveo. Dirigent će morati svoje pjevače još više poučiti na klasični polifoni »a cappella« stil, a naročito paziti da nastupe pojedinih tema ne pokrivaju dionice s manje važnim tematskim materijalom.*⁶²

Ipak, sklonost kritičara zboru vidljiva je na primjeru pokrivenosti orkestra orguljama na jednom koncertu, što kritičar *Pravde* ovako navodi: *možda je ovo skrivila i slaba akustika.*⁶³

2. Ovome zboru posebno mjesto daje ustanova kojoj pripada. Zbor je, uz to, svome imenu dao naziv »oratorijski« što ga usmjerava prema izboru građe i načinu njezine interpretacije. Samim tim ovaj zbor ima i posebno mjesto u okružju drugih zagrebačkih zborova, pa

⁵⁹ Z. GRGOŠEVIĆ, Duhovni koncert Oratorijskog zbora sv. Marka, *Obzor*, 17. XI. 1933., 3.

⁶⁰ Zlatko GRGOŠEVIĆ, Duhovni koncert Oratorijskog zbora sv. Marka, *Obzor*, 24. studenog 1934., 2.

⁶¹ Boris PAPANDOPULO, Duhovni koncert Oratorijskog zbora sv. Marka, *Novosti*, 27. XI. 1934., 6.

⁶² Rudolf MATZ, Duhovni koncert Oratorijskog zbora svetoga Marka, *Jutarnji list*, 2. XII. 1934., 29.

⁶³ Boris PAPANDOPULO, Oratorijski zbor sv. Marka, *Pravda*, 1934., 5.

na njih na više načina djeluje motivirajuće. To se može razabrati i iz riječi kritičara koji uz Mozartovu *Krumidbenu misu* najavljuju sve veća djela: *U tome smislu vodi Oratorijski zbor već sada pregovore s nekim uglednim zagrebačkim zborovima, tako da ima nade, da će se u Zagrebu doskora moći stalno izvađati veća oratorijska djela.*⁶⁴

3. Ono što je neprijeporno potvrđeno ukupnim radom ovoga zbora jest njegovo opće usmjerenje. Kritičari su o tome često pisali. U časopisu *Obitelj* pišu ovako: *Nema sumnje, da glazba osvaja ljude i produhovljuje osjećaje. Prvi su kršćani za vrijeme najvećih progona u katakombama pjevali, i još nam je od njih ostala ona izreka iz Sv. pisma: »Qui bene cantat, bis orat« (Tko dobro pjeva, dvostruko moli). Ovo načelo uzeo je Oratorijski zbor sv. Marka za svoje geslo i njegov rad zaslužuje pažnju svih nas katolika, naročito mladeži, koja voli da pjeva. Podupirimo svaku plemenitu akciju, koja ide za tim, da se u našim crkvama bude što ljepše pjevalo, jer glazba ima veliku moć na narod, pa kad i ne bi u Crkvi bilo onih velikih tradicija u glazbi, mi bismo ipak morali iz pedagoških motiva podupirati svaku akciju, koja privodi ljude Bogu, koja daje poticaja za krišćanski idealizam i koja ih barem na trenutak diže iz svakidašnjice zemaljskih stvari u više sfere.*⁶⁵

Jutarnji list je opširniji s muzikološki naglašenom orijentacijom: *Gajenje vokalne glazbe najboljih majstora na polju duhovne kompozicije, to je prva i glavna zadaća pjevača okupljenih u Oratorijskom zboru sv. Marka. Sustavno vježbanje klasika, osobito glazbenih autora iz XVI. stoljeća, djeluje najpovoljnije na razvijanje muzikalnosti i plemenite pjevačke tehnike zborova. U dokaz tomu služe mnoga sjajna pjevačka društva u velikim europskim gradovima, koja izvode svake sezone po nekoliko oratorija, kantata, moteta i sličnih, opsežnih djela s područja vokalne zborne glazbe.*

*Naša pjevačka društva, koja osim kulturne zadaće vrše i svoju narodnu misiju, ne mogu se posvetiti kroz desetak godina isključivo studiju duhovnih kompozicija starih klasika. Upravo u tom smjeru dolazi veoma dobro djelovanje zagrebačkog Oratorijskog zbora, koji će moći kroz daljnih deset godina, ako nastavi kao do sada, izvoditi oratorije Schütza, Bacha, Händela, Haydna, Mendelssohna, pa i naše domaće, budu li nastali u tom vremenskom razmaku. Svoj osobiti umjetnički uspon i lijepe glazbene kvalitete, zahvaljuje Oratorijski zbor posljednjim godinama svojem požrtvovnom, agilnom i vrlo dobrom glazbenom vodi g. Mladenu Pozajiću.*⁶⁶

Kritičar *Novosti* orijentaciju ovoga zbora sažeo je u jednu rečenicu: *Oratorijski zbor sv. Marka već skoro petnaest godina djeluje propagirajući savjesno duhovnu i oratorijsku muziku velikih majstora sviju vremena.*⁶⁷

Iz ta tri primjera može se iščitati kako su ondašnji kritičari svoje opservacije pisali primjereno ciljanoj čitalačkoj publici, nastojeći usmjeriti njezin interes prema onom aspektu djelovanja *Oratorijskog zbora sv. Marka* koji bi je (pretpostavljali su) mogao najviše zanimati i privući aktivnostima zbora.

---

⁶⁴ Veliki koncert Zagrebačke filharmonije i Oratorijskog zbora svetoga Marka, *Novosti*, 12. VI. 1934., 7.

⁶⁵ K., Oratorijski zbor sv. Marka, *Obitelj*, 1933., 767.

⁶⁶ Z. GRGOŠEVIĆ, Oratorijski zbor sv. Marka u Hrv. glazbenom zavodu, *Jutarnji list*, 19. XI. 1933., 8.

⁶⁷ Veliki koncert Zagrebačke filharmonije i Oratorijskog zbora svetoga Marka, *Novosti*, 12. VI. 1934., 7.

Prema tome, *Oratorijski zbor sv. Marka* ostvaruje svoju temeljnu zadaću prema prezentaciji liturgijske glazbe, a jednaku pozornost poklanja i izvanliturgijskim djelima čime se uključuje u opći trend 20. stoljeća.

4. Ovdje je već bilo rečeno da su tridesete godine 20. stoljeća bile osobito vrijeme u povijesti hrvatske glazbe, poglavito duhovne. Valja se prisjetiti svih mogućih prijevora između tradicionalista i onih koji su iz »svijeta« donosili nove glazbene ideje te čvrste ukorijenjenosti »cecilijanskoga pokreta« u gledanje na sve što se podvodilo pod pojam crkvena glazba. *Oratorijski zbor sv. Marka* među glavne kriterije u formiranju repertoara uzeo je pripadnost djela hrvatskoj glazbi, i to svih stilova i vremena, što je kritika zapazila te, na primjer, u *Novostima* stoji: *Jedna od glavnih zasluga Oratorijskog zbora sv. Marka na polju naše muzičke kulture je propagiranje djela domaćih autora. Na svom programu rada za ovu sezonu ima Oratorijski zbor zastupana 24 domaća autora od kojih su mnogi (Aranjoš, Dobronić, Grgošević, Ivšić, Odak, Stahuljak, Vrhovski) svoja djela specijalno za te izvedbe napisali.*⁶⁸

5. Za crkveni zbor crkva je očekivani prostor svih aktivnosti. Već nastup u drugoj crkvi za zbor znači izlazak, a javni prostor predstavlja poseban izazov. Za *Oratorijski zbor sv. Marka* kroničari i kritičari bilježe mjesta održavanja koncerata, a posebno se ističu nastupi u Glazbenom zavodu koji figurira kao kultno mjesto za neprofesionalne glazbenike. Ti izlasci nemaju samo glazbeno značenje, o čemu kritičar *Obitelji* ovako obavještava svoje čitatelje: *Zbor je osim toga nastupao i na raznim akademijama, gradskim zavjetnim svečanostima, komemoracijama, a u svrhu odgoja i izobrazbe svojih članova priređivao je razna predavanja iz područja glazbe i religije. Uopće je proširio svoju djelatnost u svim pravcima, tako da je danas Oratorijski zbor sv. Marka u katoličkom životu grada Zagreba važan čimbenik, a za ostale crkvene zborove kao uzor katoličke kulturne organizacije.*⁶⁹

6. U naravi je svakog izvođača, pa tako i *Oratorijskog zbora sv. Marka*, želja svojim programom doprijeti do što većega broja ljudi. Kod ovoga je zbora ta težnja dvostruko utemeljena: stalo im je da posreduju ideju svog osnivača za koju se skupa s njim zalažu i da se čuje njihova interpretacija glazbenih djela koja izvode najbolje što mogu. U vremenu o kojemu je ovdje riječ u istoj se sredini razvija zvučni elektronski medij kojemu je jednako tako bilo stalo da dospije do što širega kruga slušatelja s time da se silno trudio oko raznovrsnosti i kvalitete programa koje posreduje jer je o tome ovisilo samo njegovo postojanje i, očekivano, položaj u sredini u kojoj tek počinje djelovati. Riječ je, naravno, o Radio-Zagrebu. Uz to, sretne su okolnosti bile što ih je (zbor i radio) povezivala osebujna glazbena osobnost, također u punom zamahu. Mladen Pozajić, naime, među prvima je i najvažnijim glazbenim suradnicima Radio-Zagreba i to u više uloga, a najznačajniju od njih ostvarit će tek nekoliko godina kasnije osnivanjem i vođenjem prvog radijskog zbora na ovim prostorima. Situaciju su uočili i pratili pisani mediji, a jednom zgodom to su, na primjer, *Novosti*, učinile ovako: *Uz svoj rad na koncertnom podijumu izdvaja Oratorijski zbor svake nedjelje i blagdana crkvene kompozicije visoke muzičke vrijednosti od prizna-*

⁶⁸ Uz koncert Oratorijskog zbora svetoga Marka, *Novosti*, 20. XI. 1934., 8.

⁶⁹ K., *Oratorijski zbor sv. Marka, Obitelj*, 1933., 767.

*tih stranih i domaćih autora za vrijeme svečane mise u crkvi sv. Marka. Te se priredbe prenašaju putem radija i postale su vrlo omiljele u zagrebačkom građanstvu.*⁷⁰

***

Pisani su mediji, dakle, kod svojih čitatelja razvijali sliku *Oratorijskog zbora sv. Marka* na čelu s dirigentom Mladenom Pozajićem kao zbora koji je podigao standarde crkvenoga pjevanja i dosegao razinu koncertnog muziciranja. To je zbor koji pjeva a cappella, s instrumentalnom pratnjom i uz sudjelovanje najuglednijih solista. Zbor izvodi stare majstore i djela suvremenika najrazličitijih stilskih usmjerenja od kojih su neka bila praizvedbe, i to pisane upravo za taj zbor, što je velika čast i izraz povjerenja. Čitatelji koji su bili u prilici pratiti pjevanja zbora izravno ili putem Radio-Zagreba, mogli su uspoređivati svoje stavove s onima izrečenim u kritici. Mogli su, također, u tisku slijediti različita uključivanja zbora u opće tokove kulturnih zbivanja i tako dalje. Stoga se čini opravdanim obrnuti gledište i reći: Takav kakav je bio tridesetih godina 20. stoljeća, a dok mu je na čelu bio Mladen Pozajić, svestrani glazbenik u usponu, *Oratorijski zbor sv. Marka*, via facti, djelovao je na glazbenu kritiku dajući joj sadržaje i potičući njezinu redovitost, a to je za hrvatsku muzikologiju jednako vrijedno postignuće.

Citirana literatura:

- Dva koncerta crkvene muzike, *Narodne novine*, 21. XII. 1932.
- Veliki koncert Zagrebačke filharmonije i Oratorijskog zbora svetoga Marka, *Novosti*, 12. VI. 1934., 7.
- Crkvena glazba prigodom euharistijskog kongresa, *Sv. Cecilija*, sv. 4, 1930., 145.
- Desetogodišnjica Oratorijskog zbora sv. Marka, *Jutarnji list*, 18. IX. 1932.
- Duhovni koncert Oratorijskog zbora sv. Marka u Zagrebu, *Sv. Cecilija*, sv. 3, 1925., 95.-96.
- Duhovni koncert Oratorijskog zbora sv. Marka u Zagrebu, *Ćirilometodski vjesnik*, 1933., 65.
- Duhovni koncert u katedrali, *Jutarnji list*, 14. VI. 1933., 8.
- Iz pjevačkih redova, *Ćirilometodski vjesnik*, mart, 1936., 37.
- Izvedba oratorija »Krist« u ZZ, *Hrvatska straža*, 25. IV. 1937., 4.
- Krasan uspjeh Domagojske matineje, *Hrvatska straža*, 10. XII. 1935., 5.
- Kronika Franjevačkog samostana*, Zagreb za g. 1922.-1944., 14, rukopis.
- Oratorijski zbor sv. Marka, *Sv. Cecilija*, sv. 2, 1921., 44.
- Priredba oratorijskog zbora, *Večer*, 11. lipnja 1934., 6.
- Rad Oratorijskog zbora sv. Marka 1920-1932, *Jutarnji list*, 4. XII. 1932., 8.
- Stara hrvatska crkvena drama, *Katolički list*, br. 33, 1923., 400.
- Uz koncert Oratorijskog zbora svetoga Marka, *Novosti*, 20. XI. 1934., 8.
- Veliki koncert Zagrebačke filharmonije i Oratorijskog zbora svetoga Marka, *Novosti*, 12. VI. 1934., 7.
- ad. Duhovni koncert, *Narodne novine*, 21. XI. 1935., 3.
- ANDRIĆ, Josip: »Missa Solemnis« lužičkoga skladatelja B. Krawca, *Hrvatska straža*, 28. XI. 1935., 5.

---

⁷⁰ Veliki koncert Zagrebačke filharmonije i Oratorijskog zbora svetoga Marka, *Novosti*, 12. VI. 1934., 7.

- ANDRIĆ, Josip: Crkveni koncerat Oratorijskog zbora, *Obitelj*, 7. VII. 1935.
- ANDRIĆ, Josip: Crkveni koncerat Oratorijskog zbora, *Sv. Cecilija*, sv. 3, 1923., 89-90.
- ANDRIĆ, Josip: Mozart: Krunidbena misa, *Obitelj*, 3. XII. 1933., 974.
- ANDRIĆ, Josip: Mozartov »Requiem«, *Hrvatska straža*, 18. III. 1936., 5.
- BRKANović, Ivan: Izvedba Lisztovog »Christusa«, *Hrvatski dnevnik*, 26. III. 1937., 13.
- CIRPIN, Vladimir: W. A. Mozart: Requiem, *Jutarnji list*, 19. III. 1936., 11.
- DOBRONIĆ, Antun: Mozartov »Requiem«, *Narodne novine*, 31. III. 1936., 2.
- GRGOŠEVIĆ, Zlatko: Duhovni koncert Oratorijskog zbora sv. Marka, *Obzor*, 24. studenog 1934., 2.
- GRGOŠEVIĆ, Zlatko: Duhovni koncert Oratorijskog zbora sv. Marka, *Obzor*, 17. XI. 1933., 3.
- GRGOŠEVIĆ, Zlatko: Oratorijski zbor sv. Marka u Hrvatskom glazbenom zavodu, *Jutarnji list*, 19. XI. 1933., 8.
- GRGOŠEVIĆ, Zlatko: Duhovni koncert Oratorijskog zbora sv. Marka, *Obzor*, 24. studenog 1934., 2.
- HIRSCHLER, Žiga: Lisztov oratorij, *Večer*, 25. III. 1937., 2.
- K.: Duhovni koncerat »Oratorijskog zbora sv. Marka«, *Obitelj*, br. 26, 25. VI. 1933., 548.
- K.: Oratorijski zbor sv. Marka, *Obitelj*, 1933., 767.
- KATIĆ, Milan: Izvedba »Requiema«, *Novosti*, 18. III. 1936., 12.
- KOLB, Kamilo: Crkveni koncerat Oratorijskog zbora sv. Marka u Zagrebu, *Sv. Cecilija*, sv. 4, 1922., 121.
- KOLB, Kamilo: Crkveni koncerat Oratorijskog zbora sv. Marka u Zagrebu, *Sv. Cecilija*, sv. 2, 1923., 56.
- MARKOVAC, Pavao: Koncerat Oratorijskog zbora, *Književnik*, br. 12, Zagreb, 1933., 509.
- IVŠIĆ, Matija: Proslava 10-godišnjice Oratorijskog zbora sv. Marka, *Vjesnik župe sv. Marka*, br. 11 i 12, 24. XII. 1932., 79.
- MATZ, Rudolf: Duhovni koncert Oratorijskog zbora svetoga Marka, *Jutarnji list*, 2. XII. 1934., 29.
- O. dr. Bernardin SOKOL: Krsto Odak: »Staroslavenska misa«, *Sv. Cecilija*, sv. 5, 1928., 232.
- PAPANDOPULO, Boris: Duhovni koncert Oratorijskog zbora sv. Marka, *Novosti*, 27. XI. 1934., 6.
- PAPANDOPULO, Boris: Jubilarni koncert Oratorijskog zbora sv. Marka, *Novosti*, 21. XII. 1932., 11.
- PAPANDOPULO, Boris: Oratorijski zbor sv. Marka, *Pravda*, 1934., 5.
- PIUSSY, Hinko: Oratorijski zbor sv. Marka u Zagrebu, *Sv. Cecilija*, sv. 6, 1924., 201.
- PIUSSY, Hinko: Rad Oratorijskog zbora sv. Marka u Zagrebu, *Sv. Cecilija*, sv. 2, 1928., 107.
- PLETEŠ, Ladislav: Deveta redovita glavna skupština Oratorijskog zbora sv. Marka u Zagrebu, *Sv. Cecilija*, sv. 3, 1929., 117.
- PLETEŠ, Ladislav: Fuzija pjev. društva »Strossmayer« s Oratorijskim zborom sv. Marka u Zagrebu, *Sv. Cecilija*, sv. 3, 1932., 115.
- PLETEŠ, Ladislav: II. glavna skupština oratorijskog zbora sv. Marka, *Sv. Cecilija*, sv. 1, 1922., 22.
- PLETEŠ, Ladislav: III. glavna skupština Oratorijskog zbora sv. Marka, *Sv. Cecilija*, sv. 5, 1922., 184.
- PLETEŠ, Ladislav: Oratorijski zbor kod župske crkve sv. Marka, *Sv. Cecilija*, sv. 1, 1921., 23.
- PLETEŠ, Ladislav: Oratorijski zbor sv. Marka iz Zagreba, *Sv. Cecilija*, sv. 4, 1927., 187.
- POZAJIĆ, Mladen: Moje poznanstvo s Bjarnatom Krawcem, *Zvuk*, br. 24-25, Savez kompozitora Jugoslavije, Beograd, 1959., 142-149.
- R. M.: Duhovni koncert Oratorijskog zbora Svetoga Marka, *Jutarnji list*, 2. XII. 1934., 29.
- RIMAN, Marija: *Hrvatski skladatelj o. Kamilo Kolb*, Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda, Rijeka, 2000.
- STRAŽNICKI, Stanislav: Franz Liszt: Christus, *Novosti*, 26. III. 1937., 8.

ŠAFRANEK KAVIĆ, Lujo: Duhovni koncert Oratorijskog zbora sv. Marka, *Obzor*, 16. VI. 1933., 4.

ŠAFRANEK KAVIĆ, Lujo: Žrtva Abrahamova, *Sv. Cecilija*, sv. 5, 1923., 139.

ŠIROLA, Božidar: Duhovni koncert Oratorijskog zbora, *Jutarnji list*, 21. III. 1925.

ŠIROLA, Božidar: Oratorijski zbor sv. Marka, *Sv. Cecilija*, sv. 4, 1924., 132.

Summary

ORATORIO CHOIR OF ST. MARK DURING THE CONDUCTING PERIOD OF MLADEN POZAJIĆ AS SEEN BY THE CONTEMPORARY CRITICS

Oratorio choir of St. Mark was founded in 1920 and it is still active today. Many of conductors of this choir were quite famous at their time. From the August 1926 until August 1927, and then later, from 1930 until 1937 the choir conductor was Mladen Pozajić. In this period the choir performed tunes of some the old masters, as well as melodies of the contemporary composers, which varied in style, and some of them were premieres written just for this choir. Contemporary critics followed the work of the choir, and among them one can easily notice some that wrote about certain notable performances, as for example the performance of Liszt's Christus. Therefore, author analyzes work and activities of this oratorio choir during the conducting of Mladen Pozajić, as it was seen by the contemporary critics.

KEY WORDS: *Oratorio choir of St. Mark, Zagreb, Mladen Pozajić, church singing, history of music*